

SZÉKELY-UDVÁRHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG.

AZ „ELSŐ SZÉKELY HÁZI-IPARI ORSZÁGOS SZÖVETKEZET” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: pénteken és vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szö 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyit-tér sorra 1 K. Djjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári osek- és kléring 10,489. szám

ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyélti tagok egész évre 3 K, tisztek, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. egy példány ára 10 fillér. Helyközi telefon 15. sz.

BETEGHPÁL

LAPTULAJDÓSNOS.

Keserü igazságok.

A függetlenségi tábori hogyan tudták letörni? —

(Szg.) A legnagyobb és leg-súlyosabb hiba volt mindjárt az, hogy az óriási függetlenségi tábor egy kifejezetten 67-es kormány támogatására vállalkozott.

Mert vajjon mit szólna a mostani munkapárt, — és mit szólna maga a király is — ha a függetlenségi párt „ellenpróbát” követelne és kisebbsége dacára a maga embereit akarná a miniszteri székekbe ültetni?

Nemde: szemünk közé nevetne a király is, meg a munkapárt is?

Pedig a függetlenségi többség idejében tökéletesen ez volt a helyzet. A 80 főnyi 67-es párt hívei közül hatan kerültek be a miniszteri székekbe és 67-es volt maga a miniszterelnök is. Az óriási függetlenségi pártnak viszont csak három tárca jutott, azok is mind olyanok (igazságügyi, kereskedelmi és közoktatásügyi), hogy semmi politikai súlyuk sem volt.

De ha már mindebbe bele is egyeztek — ha már vállalkoztak is 48-as címen a 67-es politikára; a „jövő kiépítése” címén szegre is akasztották egyes elveiket; ha óriási többségük dacára már meg is clégedtek az összes miniszteri tárcák egy harmadrészevel: — a belügyi tárcát semmiképpen sem lett volna szabad 67-es miniszternek, Andrassy Gyula grófnak a kezeibe kiszolgáltatni.

Mert Magyarországon a belügyminiszteri tárca a mindenkori politikai hatalom kulcsa. A belügyminiszter előterjesztésére nevezik ki az összes főispánokat; és a belügyminiszter kezében futnak össze az összes megyei és városi közigazgatási ügyek szála. A belügyminiszter intéseinek engedelmeskednek az összes rendőri és csendőri hatóságok.

Mert csakis így — 67-es belügyminiszteri kormányzás mellett — történhetett az meg, hogy a közigazgatás legfontosabb őrszemei mindenütt a nyílt vagy titkos 67-esek táborából kerültek ki és a függetlenségi párt közel négy évi kormányzás alatt sem tudott mélyebb gyökeret verni a megyékben és általában az egész országban.

Ma már teljesen kétségtelen, hogy a koalíció rossz szelleme Andrassy volt: és úgy a koalíció, mint a függetlenségi párt

teljesen Andrassynek köszönhetik bukásukat.

Mert mit tett Andrassy az alatt a közel négy év alatt, a míg folytonos lemondási hírek közepette egyre-másra helyezgette el a maga embereit az ország minden részében: és mereven, fanatikusan megakadályozott minden függetlenségi törekvést? Egyszerűen azt tette, hogy tervszerűen, tudatosan kidolgozott terv szerint előkészítette a függetlenségi párt bukását.

Az általános választói jogkörül folytatott rut játék is tisztán Andrassy büne volt, de a következményeit el kellett szenvedni az egész koalíciónak és függetlenségi pártnak.

Évekig tanulmányozta, huztahalasztotta a dolgot, míg végre benyújtott egy „plurális” törzjavaslatot, mely szerint egyes embereknek három szavazati joguk is lett volna, egyeseknek pedig egy se.

Mikor azonban az ország közvéleménye hangosan felzúdult a „plurális” ellen: akkor Andrassy hideg uri flegmával visszavonta a javaslatot és kijelentette, hogy majd új adatok alapján egy-két évig újra tanulmányozni fogja a kérdést...

Ez a rut játék természetesen óriási visszatetszést szült mindenfelé és a következményekért főként a függetlenségi pártot tették felelőssé, mely óriási többsége dacára, úgy engedte magát vonszolatni Andrassy által, mint a hogyan az üstökös szokta maga után vonszolni a csóváját.

Ilyen és ehhez hasonló okok idézték elő a függetlenségi párt bukását, melynek okaira alkalomadtán még visszatérünk.

— Függetlenségi pártok egyesülése. Kossuth Ferenchez és Justh Gyulához több pártonkívüli képviselő a függetlenségi pártok együttműködése érdekében a következő tartalmu levelet intézte:

Nagyméltóságú Elnök ur!

Alulírottak áthatva ama meggyőződéstől, hogy a függetlenségi testvérpártok együttműködése mennyire szükséges és kívánatos lenne a bekövetkezendő politikai vitáknál, elhatároztuk, hogy minden szerdán társas vacsorára jövünk össze abban a reményben, hogy a két függetlenségi párt tagjai azon részt fognak venni, és hogy a közvetlen baráti érintkezés által a két párt közötti jó viszony fentartatik és erősbitetik. Felkérjük nagyméltóságodat, hogy azt tudomásul venni és a vezetése alatti párt tagjaival közölni sziveskedjék. Hazafias tisztelettel: Károlyi Mihály gróf, Putnoky Mór, Kobek Kornél, Károlyi József gróf.

A részegek eldorádója.

Egy millió részeg Amerikában.

Tudományos felolvasás a new-yorki orvosi egyesület gyűlésén. — Hogyan védekezzünk az idült alkoholizmus ellen.

Ugyancsak furcsa világításban tűnik fel Amerika, a melyet az önhitt yankik annyira szeretnek az erkölcs és mértékletesség paradicsomának feltüntetni, egy new-yorki orvosi tudományos felolvasásából, mely szerint csupán az Egyesült Államok területén állandóan egy millió részeg ember van.

A tudományos felolvasást, mely a a narkózis és alkohol mérgezés káros hatását fejtegette, Dr Delancey Carter tartotta meg a New-York Medical Society gyűlésén, a Hotel Rittenhouseban. A felolvasó orvos széles alapokra fektetett tanulmányában — megbízható statisztikai adatokra kiváltképpen — még azt is kimutatta, hogy az Egyesült Államokban élő egy millió részeg embernek egy harmadrésze idült alkohol mérgezésben, minden évben meghal. A részegeskedők száma azonban sohasem fogy meg, mert az elhalálozottak helyett mindig újak jönnek. Ez a rettenetes pusztulás azonban még semmi ahhoz a szörnyű pusztításhoz képest, melyet az idült alkoholmérgezésben szenvedők az utódokban elkövetnek, a kik már betegen és megmérgezett vérrel jönnek a világra...

Legérdekesebb volt azonban az orvos felolvasásának azon része, melyben kijelentette, hogy a részegeskedésnek nem lehet elejét venni az erőszakos temperencmozgalmal, a mennyiben hivatalos adatai vannak arra nézve is, hogy az ugynevezett „temperence” államokban vagy városokban élő lakosság között gyakran még nagyobb számban fordulnak elő az idült alkoholmérgezésben szenvedők, mint a nem temperence államokban vagy területeken. Ezt a jelenséget a felolvasó orvos azzal igyekezett megmagyarázni, hogy általános emberi és lelki sajátosság, hogy a tiltott gyönyöröknek titokban még szenvedélyesebben hódolnak az emberek.

Mindezt összegezve: a fölolvás arra a következtetésre jut, hogy az alkohol ellen csakis széleskörű társadalmi mozgalommal, első sorban pedig nevelés útján lehet védekezni. A gyermekeket, az ifjakat és még javítható felnőtteket nem egyszerű tilalommal kell az alkohol élvezetéről leszoktatni: hanem tudományos előadásokkal, szemléltető alapon, egészséges iszonyatot kell ébreszteni mindenkiben a tulságos alkohol élvezete ellen. Igen fontos a jó és egészséges táplálkozás is, mert az is bebizonyított tény, hogy a legtöbb munkás azért szokik rá az alkohol élvezetére, mert a munkában elcsi-

gázva, jó és elegendő táplálkozás híján, csakis az alkohol nyújt neki némi erőfrissülést, a mi azonban később kétszeresen megboszulja magát a szervezet rovására.

Az előadást igen nagy figyelemmel hallgatták végig és azt hiszik, hogy lesz is valami üdvös következménye.

Gagyhy Dénes könyveiről.

Rövid időközben, két esztendőn belül, három műve jelent meg a könyvpiacon Gaghy Dénesnek: egy novellás kötete és két regénye. Nem tulságos termékenység, de számottevő, tisztos szorgalom és elsőrangú írói kvatilitás gyümölcse. Még fiatal ember, jóval innen azon a koron, melyről azt szokták mondani, hogy kiforrt, vagy kiírta magát: tehát van tőle várni valója az irodalomnak s mi reménységgel bizunk is e várakozásban.

Gagyhy Dénes a maga útján haladó író, nem tartozik egyik iskolához sem: nem romantikus és nem is Holnapos. Azért még sem mondhatjuk, hogy nincs romantikája költészetének, vagy ne volna a mese-szövéseben és leírásaiban olykor a naturalizmusig erősödő realizmus. A tárgyai, majdnem kivétel nélkül, mind romantikusak; gyakran eltemetett korok regényes eseményeit ássa ki, azokat fantáziájában ujratereinti, a régi mese elszakadt szálait tovább fonja, a homályban maradt személyeket előtérbe állítja, belőlük élő, érző és öntudatos lényeket alkot, szóval egyéniségekké jellemékké teszi. A kidolgozásban, kivált a leírásokban és hangulatfestésben, az újabb francia regényírókkal áll rokonságban; megpróbálja a lélekelemzést is.

Művei közül, melyekről szólni akarunk, sorrend szerint első az Élet és álom, egy novellás kötet. Tizenkét hosszabb elbeszélést tartalmaz, melyek mind történelmi, jobban mondva irodalomtörténeti tárgyak. Általában Gaghy kedvvel nyúl bele az elődök életének titokt, gyöngédebb viszonyaiba, néhány valóságos vonást kiszakítva azokból, regénynyé „álmódja” őket.

Nekünk legjobban tetszik a kötetben „Delila”. Meséje nagyon régi, százszor megírták mindenféle nyelven, de ahogy Gaghy állítja be a történetet s ahogy motiválja Delila árulását, szokatlan és magábanálló. A kidolgozásában sok erő és nemes költőiség nyilvánul.

Regényei már nagyobb kompozíciók. Ezek jobban kipróbálják, de inkább fel is tüntetik alkotó tehetségét. Két írói értéket állapítunk meg bennük — amit egyébként csak ismételnünk — a mesészövése művészetét és az elbeszélés közvetlenségét s vonzó elevenességét. A mesemondás olyan egyszerű, mégis any-

nyira magával ragadó, hogy az ember alig képes félbeszakítani, mielőtt végére jutott volna. Akárcsak Jókait olvasnók.

Történeti regény az egyik, címe: Hitért, hazáért; a másik — mint a műelmélet mérve hívei neveznék — társadalmi regény s a Vetélytársak név alatt jelent meg.

Előbbinek a kerete Bocskay nagy szabadságharca s a nemzet küzdelme politikai és vallási szabadságáért. A regény hőse maga Bocskay István.

Történeti anyag sincs sok benne, a cselekvény tulnyomó része invenció. De azért sohasem ütközik össze a történeti valósággal, akár a költött eseményeket, akár a kor politikai, vagy társadalmi életének rajzát tekintjük. Előadásában meg egyenesen felidéz a régi idők szellemét, nyelvét ódon zamattal vonja be, annélkül, hogy mesterkeltté, vagy erőltettté válnék ezáltal.

A vetélytársak színhelye a legújabb idők társadalmi. Egy tüzerönkéntes és brigadérosának leánya, a szép Elvira között szövődött szerelem körül forog a cselekmény. A gőgös tábornok hallani sem akar arról, hogy egyetlen leánya ne az ő kedve és számítása szerint menjen férjhez unokatestvéréhez, a gazdag Konrád báróhoz, aki meg is érkezik s elkövet mindent, hogy huga szívét megszerezhesse. A leány azonban kijelenti kerekén, hogy ő Martonossy Elemért szereti, az egykori önkéntest, most marosvásárhelyi szolgabíró. A fiatal báró felbőszül ezen s ész nélkül rohan Vásárhelyre, hogy ártalmatlanná tehesse irigyelt vetélytársát. Beléköti, párbajja kényszeríti, de vesztére, mert sulyosan megsebesül, s hogy nem hal bele, egyedül eltaszított szeretőjének köszönheti, ki őt éjjel-nappal ápolja. A bonyodalom úgy oldódik meg, hogy Elvira mégis Martonossyné és magyar asszony lesz, sőt a brigadéros is átalakítja a magyar társaság levegője.

Meglepő a regény biztos társadalmi rajza. Főként a székelyföldi társadalmat állítja éles világításba s ugy látszik sok igazsággal és természetességgel. Nehány pompás jelenet is szemünkbe tűnt, melyek nem köznapisággal vannak írva. A párbajjelenetben például annyi erővel és természetességgel van festve a két férfi élethalál harca, hogy szinte magunk előtt látjuk az egész képet. Megható a templomszentelés és a bál lefolyása, valamint a fiatal Gedeon Mihály bukaresti csatája.

A mondottakhoz annyit fűzünk még, hogy az irodalomnak joggal van Gagyhó Dénestől várni valóját. Vajjon beváltja-e, amit most ígér — ki tudja? A magyarnak ugyanis alig van része csalódásnál egyébben!

— **A népszámlálás előkészületei.** Hieronymi kereskedelmi miniszter az 1910. évi népszámlálást elrendelő törvényjavaslatát a Ház pénteki ülésén beterjesztette. A javaslat szerint 1910. évi állapotokat feltüntető adatok 1911. január 1—10-ike között pontosan összegyűjtendők. Szó okból az előkészületeknek mielőbb meg kell történni. A statisztikai hivatal főnöke szó okból kiszáll a vidéki törvényhatóságokhoz, hogy a teendőket megbeszéljék.

A föld ára ezer esztendővel ezelőtt.

A magyarságnak Árpád idejében még nem volt olyan társadalmi szervezete, hogy a földtulajdonra szükségessége lett volna, tehát akkor a földnek forgalmi értéke sem volt. Később Szent István idejében, mikor a nagy országalapító fejedelem törvénybe iktatta a földtulajdon jogát, akkor sem igen lehetett még beszélni a föld forgalmi értékéről, mert több föld volt, mint tulajdonos, de már a büntető határozatokban itt-ott benne szerepelt a föld is, tehát meg lehet állapítani, hogy mennyire becsülték ebben a régi korban az ingatlant. Szent István törvényei a birtágokat még tinóiban szabták ki. Egy tinó egyenértékű volt egy arany pensával. Az arany pensa mai pénzben 5 korona 40 fillérnek felel meg s mivel 30 denár van benne, egy denár tehát egyenlő 18 fillérrel.

A XI. századtól kezdve a letelepedés arányában kezdett a föld értéket képviselni. Egy 1231-ből visszamaradt okmány szerint 10 ekealj földet, vagy 2 rabszolgacsaládot 20 márkáért lehetett kapni. (8 darab tinó, azaz 8 darab arany tett ki egy márkát.) Minthogy pedig egy ekealj föld 100 kat. holdat jelent, egy márkának földben 50 kat. held, 10 márkának egy rabszolgacsalád, vagyis 500 kat. hold volt az értéke. Az Árpád-házi királyok korában tehát eszerint 1 kat. hold szántóföld 88 fillérnéi is kevesebbet, egy tinó 5 korona 40 fillért, egy rabszolgacsalád pedig 500 kat. hold földet is többet ért. Egy-egy magában álló rabszolga értéke II. Endre idejében 150 kat. hold értékű 3 márkára, vagyis 132 koronára becsültetett.

Mükedvelői színelőadás.

Minden tekintetben igen sikerült, táncal egybekötött színelőadást rendezett folyó hó 3-án (vasárnap) este egy, a város közönségéből alakult mükedvelői társaság a „Budapest”-szálló színháztermében.

Monostory Károlynak „Utolsó kenet” című pályadíjjal koszorúzott népszínműve került színre.

A darab úgy rendezés, mint előadás tekintetében teljesen megfelelt a várakozásnak. A rendezés első rangú volta és a mükedvelők ügyes összjátéka biztosította a darab sikerét.

A női szereplők közül özv. Mihályovits Béláné Füzesi Eszter szerepében szép hangjával és közvetlen játékával tűnt ki, kinek méltó osztályosai voltak úgy a sikerben, mint a tapsban V. I. d. á. Rózsika, S. c. h. e. f. r. á. n. e. k. Jozefin és Korb Leonka, ugyszintén a kis Tassaly Erzsike is.

A férfi szereplők között első helyen említjük meg Bodrogi Balázst ki Tudó Gáspár szerepében természetes és rutinos játékával állandó derűtségben tartotta a közönséget. Pali szerepében Palló Imre behízelgő, szép bariton hangjával sok tapsot váltott ki a közönségtől. Stojka Zoltán, Németh István és Németh József nehéz szerepeikben szintén jól megállották a helyüket. A darab sikeréhez nagyban hozzájárultak még Bodrogi Géza, ifj. Balázs Antal, Fazakas Mózes,

Hargita Károly, Szánthó Ferenc, Nagy Lajos és még többen.

A sikerült előadást zsufoolt közönség nézte végig. Az előadást hajnalig tartó vidám táncmulatság követte. A tiszta jövedelmet részben a felsősófalvi tüzkárosultak javára fordítják.

A mezőgazdasági ipar és a néperdek.

A mezőgazdasági életnek nagy baja az, hogy nyáron nincsen elég munkás, télen pedig nincsen elég munka.

A téli munkátlanyságon elsősorban a mezőgazdasági ipar fejlesztésével segíthetünk. Helyesen megválasztott mezőgazdasági ipar olyan időben foglalkoztatja a mezei munkásokat, a mikor azok a gazdaságban csak nagyon korlátolt mértékben találnak munkát.

A mezőgazdasági ipar egyúttal a gazdálkodást is jövedelmezőbbé teszi, mert a mezőgazdasági nyers termékeket jobban és könnyebben lehet értékesíteni, ha ipari terményekké alakítva kerülnek forgalomba. Ezenkívül a gazdaságban visszamaradnak az ipari melléktermékek és hulladékok, melyek a talajnak a felhasznált növényi tápanyagokat visszaadják. A gazda tehát amellett, hogy jobban értékesíti terményeit, nem szegényíti a talajt, a minek következeként a gazdaság általános terméshozama is nagyobb.

Az elmondottak a következőleg igazolhatók:

Ha a gazda, vagy több gazda egyesülve, mezőgazdasági szeszgyárat állít fel, a burgonyát szesz alakjában feldolgozva, métermázsánként 6—7 koronájával értékesíti; holott ha a burgonyát nyers állapotban adja el, annak métermázsájáért legfeljebb 4 koronát kap.

Tekintbe veendő emellett, hogy a gazda értékes szeszmoslékhoz jut, azzal állatjainak egy részét aránylag olcsón hizlalhatja, s a hizott állatok értékesítésével szintén lényeges haszonra tesz szert. A hizalással kapcsolatban pedig trágyához jut a föld. De a moslék etetésével az igásállatokat is jobb erőben tarthatjuk s az ilyen állatokkal több munkát lehet végeztetni. Vegyük még mindehhez azt, hogy a szesz a burgonya súlyának csak egytized része, tehát olyan gazdaságból is könnyen piacra vihető, a hconan a nyers burgonyát a nagy fuvar költség miatt nem lehet értékesíteni és így ennek termelése se fizeti ki magát.

Az új szeszadótörvények rendkívül megkönnyítik s a szövetkezeti alapon álló szeszgyárak alakítása nyomban egy egész falu gazdáközönségének jólétre való emelésével jár. Törekvésünk azért ilyen szövetkezeti szeszgyárakat létesíteni mindenütt ott, ahol erre a kedv és a lehetőség megvan.

Olyan vidékeken, a hol a burgonyatermesztés helyén van, szeszkontigens elnyerésére azonban nincs kilátás, a burgonya szárításával kell megpróbálkoznunk. A szárítógyárakban a burgonyából pehelyalakban kitünően eltartható állati takarmány készül, mely egész éven át takarmányozható és igen jól helyettesíti a tengerentúlról hozzánk beözönlő idegen abrakterményeket. A szári-

tás mellett a burgonya terméséből romlás és kicsirázás által nem vesz el semmi, a szárítással foglalkozó gazdaság tehát jó haszonhoz jut. Teljes erővel kell munkálkodnunk ennek a közhasznú iparágak meghonosításán is.

Hazánk számos vidékén igen jó eredménnyel termesztik az olajos növényeket. A termést azonban a nagy olajgyárak és közös meg egyezéssel megállapított, rendesen alacsony árakon vásárolják meg s az övék marad a haszon. Pedig a gazdáknak is könnyű volna olajjüket felállítani és az olajos növények feldolgozásából eredő hasznot megtartani maguknak. Az ilyen vállalat-hoz nem sok tőke kell, tehát minden nehézség nélkül megvalósítható.

Hazánk gyümölcsstermelése oly arányban növekedik, hogy a friss állapotban el nem adható gyümölcsök megfelelő értékesítéséről mielőbb gondoskodni kell. Kevés tőkével, szövetkezeti uton beszerzendő készülékekkel, ahhozertő vezetés mellett olyan gyümölcspálinkákat, aszalványokat és gyümölcszeket lehet készíteni, melyek nemcsak idehaza, hanem a külföldi piacokon is elhelyezhetők. A magyar gyümölcspálinkákat a külföld már ma is szívesen vásárolja. A belföldi jobb aszalványokkal és izekkel pedig igen könnyen kiszoríthatnánk a külföldi eredetűeket.

A szőlőtörköly és borseprő kiégetésével hazánk tulnyomó részében olyan kezdetleges módon járnak el, hogy ezen a révén a nemzeti vagyion tekintélyes része elpocsékolódik. A nép tanításával és vezetésével szövetkezeti gyümölcspálinkafőzdek felállításával ezen a bajon is segíteni lehetne és jobb helyzetbe lehetne juttatni a szőlősgazdákat. Csinos keresethez lehetne jutni helyenként a zöldség konzerválásával is.

Ezek és ehhez hasonló ipari vállalkozások szilárdabb alapra fektetik a mezőgazdaságot. Azért igyekezzünk a mezőgazdasági ipart a mezőgazdaság számára biztosítani s egyúttal különösen a kisgazdákat rávezetni arra, hogy ipari téren is új jövedelmi forrásokra telessenek szert.

Azt hiszük, hogy a felsoroltak teljes igazolásául szolgálhat arra nézve, hogy a közreadott agrárprogram a nép jólét érdekében mielőbb helyez olyan nagy súlyt a mezőgazdasági ipar fejlesztésére.

Kirándulás. „Madarak és fák napja”.

Minap igen érdekes és tanulságos társas kirándulásra voltunk, melyet község iskolás növendékei, tanító rendeztek, u. m. Homoródkeményfalva, Homoródbásfalva, Homoródszentmárton, Gyepes és Recseny községiek. Sajnos, hogy Kénes, Lók és Homoródmás nemvehetett részt amint tervezve volt.

Minden iskola növendékei irányból érkeztek a nemzeti zászló árnyékában, hazafias énekeket, indákat énekelve. A gyermekcsereg mekkor megpillantotta az idegen tábor — mely közül tán soha sem látott egyet is — nagy éljenzéssel fogad szembe érkező tanuló társait.

idegen gyermekek csakhamar összebarátkoztak a társas játék versenyek és tánc közben, melyet utóbb nagy élvezettel folytattak. Összehozta őket a versenyfutás és hengergőzés versenye, melyet Kiss Mózes abásfalvi tanító rendezett nagy gyönyörűséggel.

Ebédeltünk társas ebédet, vendégek, tanítók és tanulók egyszerre. Oh milyen nagyszerű ebéd volt ez! A szabadban közös asztal mellett, melytől nem messze a parázs fölött a fanyáron sült hús, szalonna illata tett kellemessé.

Jelen voltak kirándulásunkon Sztori L. lelkész családjával, Gáspár S. körjegyző családjával, Kis Mózes családjával, Kis József családjával, Pap Zsigmond lelkész és a nevezett iskolák tanítói. Köszönet azon szives érdeklődőknek, kik a muzsák seregével kifaradtak közös üdülésre és örvendezésre. Megértik valóban az ilyen emberek a kor szellemét és azon pedagógiai elvet, mely azt mondja, hogy a szabad természetbeni szemléltetés az, ami a gyermek természetszépségeit megfigyelő és tanulmányozó tulajdonait, erkölcsös érzetét, jellemét kifejleszti, de sajnos vannak olyan egyének sokan, kik ezt helytelenítik és a kirándulás gyönyöreitől gyermekeiket vissza tartják azzal indokolva meg elhatárczásukat, hogy „az nem uri gyermeknek való”, meg ismételték a vágyról való korai lemondás begyakorlásáért. Elég sajnós, de így van.

A fenn említett közös ebéd és egy kis ropogós csárdás után Györffy István és utóbb Pap Zsigmond lelkész ismertették igen érdekes és tanulságos előadásban a fák és madarak hasznosságát, szükségességét és felhívták a gyermekek figyelmét azok védelmére és szaporítására. Közösen elénekeltük a Hymnuszt, Szózatot és nagy éljenzés és zenekísérettel mellett kiki hazafelé indult, amerre jött. Kartársaim szíves figyelmébe ajánlom az ilyen irányú társas kirándulásokat, a szülők és más érdeklődők minél nagyobb részvételével, mert nagy nevelői hatással van a felnőttekre is a szomszédos viszony jobbá tételére.

Balázs János
tanító.

HIREK.

Hihetetlen hírek

Mondják, hogy a Szejké-fürdő társaskocsijának negyedszázados jubileumára nagy előkészületek nem történtek;

mondják, hogy a városi vízvezeték ügyét a jövő század polgármesterére nem bízzák;

mondják, hogy a Szejké-fürdőn csúrdögölöt e héten nem jártak;

mondják, hogy az udvarhelyi cigányok a sétatéren gramfonná nem változtak;

mondják, hogy hölgyeink biplán kálapokkal repülő versenyt nem rendeznek.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerk.

— **Püspökjárás.** Teutsch Frigyes dr. ág. ev. püspök hivatalos körútjában f. év június 30-án Szentkeresztbányára érkezett, hol az ág. ev. egyház híveit látogatta meg. Bömches bányafőnök és Lántzky bányagazgató intézkedtek a fogadtatásról. Negyven tagból álló bandériummal az élön vonult be a diszes vendég-

sor Sztkeresztbányára, hol a hatalmas, szépen feldíszített diszkapnál Bömches bányafőnök a százsz Colonia és fehérhús lányok élén meleg hangu, üdvözlő szavakkal fogadta. Másnap délelőtt istentisztelet és egyházi közgyűlés volt, utána pedig bankettet rendeztek, amelyen a szomszédos községek színe-jáva részt vett. 2-án városunknak volt a vendége, amikor délután a reformátusok templomába igen tartalmas beszédet mondott. Este társasvacsorát rendeztek tiszteletére. A legmelegebb rokonszeny, szeretet nyilatkozott meg ez alkalommal is a zseniális tehetséggel felruházott püspök iránt. Másnap a püspök Nagyszebenbe utazott.

— **Kitüntetés.** Jerzsábek József m. kir. p. ü. felügyelőt ő felsége nyugdíjaztatása alkalmával a Ferencz József rend lovag keresztjével tüntette ki, f. hó 6-án d. e. 10 órakor adta át a kitüntetést Horváth Iván helyettes pénzügyigazgató a pénzügyigazgatósági és számvevőségi tisztviselők, valamint a pénzügyőrség személynének jelenlétében, mely alkalommal szép beszédet tartott, a hivatali munkálkodásról és 40 évi hűséges szolgálatról s az érdemrendet az ünnepelt mellé tüzte. Jerzsábek hálásan köszönte meg a kitüntetést, a kit még a pénzügyőrség nevében Lukács Ferenc székelykeresztúri főbiztos is üdvözölt. Méltó embert ért a kegy. 40 évet tölteni el abban a nehéz szolgálatban, a melyben a pénzügyi tisztviselőknél részük van, valóban érdemessé teszik a hű és becsületes tisztviselőt. Különösen Jerzsábek a ki a legelső fokon kezdte s ily magas polcra küzdötte fel magát igazán érdemeket szerzett rá. Mi s örömmel üdvözljük kitüntetésének alkalmával s kívánjuk, hogy minél tovább viselje a legjobb egészségben.

— **Tűzoltói tanfolyamra** utaztak vármegyénkbeli Mihályi Béla fiatalfi körjegyző és Kakucs György parajdi tanító, kiknek segélyezésére a vármegye alispánja 100—100 K-át utaltványozott.

— **Óriási jégvihar** pusztított kedden délután a Székelyföldön. Maros-Vásárhelytől kezdve egészen Székelykeresztúrig és tovább a Nyikómentén, irtózatos pusztítást okozott a terményekben. Udvarhelyvármegye területén — a hozzánk eddig beérkezett jelentések szerint — Siménfalva, Kobátfalva, Ujszékely, Alsóboldogfalva. Székelykeresztúr községek határait tönkretette a jég. Törökbuza alig lesz valami, az érett búzát és rozst pedig teljesen kicsépelte. A veszélyt szenvedett községek lakossága, nagy nyomornak néz elébe.

— **Az új képviselők.** Foglalkozás szerint az új képviselőházat a földbirtochosok gyülekezetének lehetne mondani mert jó fele a honatyáknak ebből az osztályból került ki. Ellenben megfigyelték az ügyvédek száma, most mindössze 50 van belőlük, holott máskor mindig többen voltak száznál. Biró és tisztviselő 40 jutott be a Házbá. Kereskedő 15; tanár szintén 15. Pap 10, orvos 5, író és ujságíró 10, mérnök csak kettő van: Kossuth és Hieronymy.

— **Méhészeti vándorgyűlés és kiállítás Budapest.** A magyar, német és osztrák méhészeknek Budapest, augusztus hónap 19—24. napjain tartandó 55. vándorgyűlése és ki-

állítás a nagyszámú jelentkezők folytán igen mozgalmasnak ígérkezik. Mivel már többen azzal a kéréssel fordultak a vándorgyűlés irodájához, hogy részükre kedvezményes vasúti jegyet bocsásson rendelkezésre, a rendezőség ez uton tudatja, hogy részükre kedvezményes vasúti és hajójegyeket, valamint a kiállítás egész tartamára szolgáló tagsági igazolványt csakis 3 korona ellenében adja ki. Ezen igazolványokra a vándorgyűlés és kiállítás résztvevői tarthatnak igényt s megküldésükért Kovács Antal országos méhészeti főfelügyelőhöz, a vándorgyűlés és kiállítás főtákarához kell fordulni (Budapest, földmívelésügyi minisztérium, földszint 3) A 3 korona előre beküldendő.

— **Új postaügynökség.** Udvarhelyvármegye Székelymuzsna községében berendezett postaügynökség működését 1910. évi július hó 16-án megkezdte. A postaügynökség bárhová szóló levélpostai küldemények, továbbá csak a belföldre, Ausztriába, Bosznia, Hercegovinába, vagy Németországba szóló 1000 korona értékű meg nem haladó, pénz és csomagküldemények felvételével, továbbításával, leadásával és utalvány, nem különben postatakarékpénztári ügyletek közvetítésével van megbízva. A postaügynökségnél csek- és takarékpénztári betét és kifizetés is csak 1000 korona erejéig eszközölhető. A postaügynökség kézbesítési köre Székelymuzsna községre terjed ki. A postaügynökség leszámolás, ellenőrzés és felügyelet tekintetében az Erked pu.-i posta- (távirada) hivatalhoz tartozik és összeköttetését a nevezett postahivattal naponként egyszer közlekedő egyfogatu kocsiküldőnc postajarat útján nyeri.

— **Pályázati hirdetés.** A kolozsvári m. kir. gazdasági akadémia igazgatósága az 1910—1911 tanévben betöltendő 13 állami alapítványi ösztöndíjas (ingyenes) helyre ezennel pályázatot hirdet. Ezek a helyek az akadémiában belépő I-ső éves hallgatóknak vannak első sorban fentartva és azokat az alapítvány értelmében kizárólag csak az erdélyrészi megyékben (a tulajdonképpeni erdélyi megyékben és a volt „kapcsolt részekben”, azaz a volt Kraszna-, Közép-Szolnok- és Zarándmegyékben és Kővárvidéken) született, illetőleg erdélyrészi eredetű családokból származó, iskolai tanulmányait jó sikerrel végzett, vagyontalan ifjak nyerhetik el. Az ösztöndíj áll: teljes élelmi ellátásból és lakásból az akadémia konviktusban fűtéssel és világítással, ágyneművel és ezek mosatásával és betegség esetén ingyenes gyógykezelésből. A bélyegmentes folyamodványhoz mellékelendő: 1. Iskola bizonyítvány legalább 8 gymnasiumi, 8 reáliskolai osztály erettségivel történt bevezetéséről, vagy a kereskedelmi iskola (akadémia) végbizonyítványa „jeles” erettségivel. 2. Kereszt-levél, illetőleg születési bizonyítvány, vagy anyakönyvi kivonat a születési hely igazolására. 3. Szegénységi bizonyítvány (melyet a főszolgabíró, illetőleg a városban a rendőrkapitány látta meg.) Melyben felsorolandó: folyamodó neve, szüleinek állása, foglalkozása, ellátatlan testvéreinek száma, szüleinek, vagy esetleg folyamodónak

vagyoni állapota vagy jövedelme, az adóösszeg, melyet a szülők vagy esetleg a folyamodó fizet. 4. Orvosi bizonyítvány az egészséges, ép testalkatú és a himlő ellen való védoltás igazolására. 5. Szülői vagy gyámi nyilatkozat arról, hogy a folyamodó részere a szükséges és az első évben körülbelül 127 koronára menő összes díjakat lefizetik és a folyamodó egyéb szükségleteiről (taneszközökről, ruházatról), szükség esetén tüszöltő zubonyról) kellőleg gondoskodnak. A folyamodványban felsorolandók még: a folyamodó illetőségi helye, szüleinek állása, tartózkodási helye, testvéreinek száma és kora, továbbá hogy árva-e vagy nem. A folyamodványokat a földmívelésügyi m. kir. Miniszter Ur Ö Nagymeltságához címezve, f. év július hó 15-ig, a m. kir. gazdasági akadémia igazgatóságához — Kolozsvár — kell benyújtani.

— **Elvesztett.** A műkedvelők vasárnapi előadása alatt az egyik szereplő az öltözőben aranyóráját a láncsal együtt elvesztette. Kéretik a becsületes megtaláló, hogy a tárgyat illő jutalom ellében a szindarab rendezőségének adja át.

— **A munkások nyugdíjegyletének haladása.** A Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíj-egyletének központi választmánya Kölber Alajos udv. kocsigyáros elnöklésével a napokban tartotta rendes havi ülést az egylet Budapestben, József-utca 23. sz. alatti házában. A betérjesztett jelentések szerint az egylet a f. év első felében minden téren nagy arányú haladást mutat föl. Az év elejétől június végéig beiratkozott 21 ezer új tag, ezekkel a rendes fizető tagok száma a száztizenhatezret fölülhaladta. A vagyon az év első felében 765 ezer koronával növekedett, így jelenleg az egylet vagyon az ötmillió nyolcszázhetven ezer koronát elérte. Az idén 44 új fiókpenztárt szerveztek, ezekkel együtt országszerte 335 fiókpenztára, 8 befizetőhelye és 150 tagcsoportja van az egyletnek. Különösen kiemelendő, hogy az egylet 1903-ban kezdte el a segélyezést s azóta 813 rokkant és eiaggott munkást lát el egyenkint 840-től 1275 koronáig terjedő állandó heti segítséggel, 230 árvának nyújt 14 éves korukig 140-től 216 koronáig terjedő heti neveltetési járulékot, számos elhalt tag özvegyének nyújtott végkielégítést, ugy, hogy eddig segélyezésekre nyolcszázötven ezer koronát meghaladó összeget fizetett ki. Az egyletet az állam 1907. óta évi 5000 korona állami támogatásban részesíti, igen számos vármegye és város mint alapító tagok támogatják. Legutóbb Baranya vármegye, Kérmőcbánya város, gróf Keglevich Gyula, Márffy Emil, dr. Dok Sándor, dr. Lindenberger János és Zsoldos Ferenc léptek be 200 koronával alapító tagokul. Az egylet fölül szívesen szolgál bővebb fölvilágosítással a központi iroda Budapestben József-utca 23. sz. az egylet saját házában.

— **„Az üzlet”** nevű kitűnően szerkesztett kereskedelmi szaklap, mely szórakoztatva tanít és tanítva szórakoztat, különösen a reklámra, a kizárólagos rendezésre, az üzletvezetés száz meg száz apró fogására oktatja olvasóit, detaillistákka. Erről a lapról tárgyilagosan állapíthatjuk meg, hogy az nélkülözhetetlen segédeszköz minden modern kereskedőnek s viszont a modern kereskedőkről megjegyezhetjük, hogy csak ezeknek van a mai nehéz viszonyok között létjogosultságuk. Érdeklődőknek szívesen küld mutatványszámot a kiadóhivatal; Budapest VI. Aradi-u. 8.

Butorokat

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 43. szám alatt

Balási Mihály

épület-asztalosmester

készbutor - raktárában

szerezhethünk be a legelőnyösebben. Dus választék van: ebédlő, háló- és szalonberendezések, hajlított butorok, hintaszékek, irodaberendezések, valamint esztélyos munkák, függönytartók, fogások, zongoraszékek stb.-ben. Költségvetésekkel díjmentesen szolgál. Kárpitos munkákat, javításokat, szalonberendezéseket, szoba- és díszítéseket és butorcsoomagolást jutányosan teljesít.

Nyomdász-

laujónak 2—4 gimnáziumot, reál- vagy polgári iskolát végzett fiatal felvesz **Betegh Pál** könyvnyomtató-intézetébe Székelyudvarhelyt — havi fizetéssel.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Eladó ház.

Székelyudvarhelyt, az Orbán Balázs utcában, kő- és téglából épült 3 szoba, konyha, pince sütő és mosókonyha a hozzá tartozó melléképületek- és kerttel — jutányosan eladó. Értekezni ugyanott Borbély Józsefnél.

1848

eredeti anrcia angol, f és amerikai toalettmódel között a BUDAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona**. Ingyen mutatóvnyszámot küld a „BUDAPESTI BAZÁR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-utca, 22. (Budapesti Bazár-ház.)

Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva — minden megerőltetés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negyedévre 1—1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97. sz. a „Székely-Udvarhely”-re való hivatkozással mutatóvnyszámot szívesen küld bárhova.

MIÉRT

nem előfizetője Ön is

AZ ÜZLET

című szaklapnak? Mert nem ismeri, mert nem tudja, hogy ez a legjobb magyar kereskedelmi szaklap. Két korona csak egy negyedévre e lapnak előfizetési díja. Aki e csekélyöszeget „AZ ÜZLET”-re részánja, az jó üzletet csinált. Mutatóvnyszámot ingyen küld a kiadóhivatal Budapest, V. Sas-utca, 12. sz.

TALÁLÓS O O O O O O KÉRDÉS.

Miért apróhirdetés az apróhirdetés?

mert néhány APRÓ sorban minden szükséges és célszerű dolgot lehet hirdetni és így valóban APRÓ pénzbe kerül csak, ha az ember

mindenféle állást kínál vagy keres,
mindenféle terményt kínál vagy keres,
lakást kínál vagy keres,
mindenféle butort kínál vagy keres,

mindenféle ipari cikket kínál vagy keres,
a legkülönbözőbb apróbb dolgokat kínálja vagy keresi,

mely csak APRÓ költséget bír el, Olvasóközönségünk ezer meg ezer esetben hálásan emlékezik meg arról, hogy az apróhirdetések fényes sikerrel segítik elő a **kinálat** és **kereslet** nagyarányú forgalmát. **Azért ne tessék habozni** s a mikor csak a legcsekélyeb szükség diktálja:

apróhirdetést kell feladni a „Székely-Udvarhely”-ben.

Apró a hirdetés, apró a költség!

Bélyegzők

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban, gyári ár mellett szállítanak **Betegh Pál** könyv- és papirkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Magyar Könyvvelési Folyóirat

havi folyóirat a könyvvelési ismeretek fejlesztésére. Főszerkesztők: Kárpáti Béla és Trautmann Henrik. Társzerkesztők: Kuntner Eöbört, Szél Jenő, Zsengeri Manó. Megjelenik minden hó első napján egy és fél ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára egy évre 8 K, fél évre 4 K. Egyes szám ára 80 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Meszter-utca, 27. Mutatóvnyszámot szívesen küld a kiadóhiv.

Névjegyek Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint gyászjelentések, ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegh Pál villamos üzemre berendezett könyvnyomtató és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Vidéki megrendeléseket azonnal elintés.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjobb magyar gyártmányú diszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos leveledpapirok és boritékok, levél-kártyák, gyász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybéli felvétel, leveledpapirosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

Allandóan kaphatók mindenféle **kész nyomtatványok**, u. m. községi, körjegyzői, szolgabirósági, végrehajtói, ügyvédi, lelkeszi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súlyu és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima leveledpapirok, vonalzott és rovtos papirok, rajzpapirok, írógéppapirok, esomagoló és selyempapirok, másolópapirok, itató-papirok, szűrőpapirok, torta- és befőzőpapirok, könyvkötő-papirok és papírkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemez-papirok minden sulyban. hangjegypapirok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, rajzminták, szepirási és rondirási minták. Olcsó legyező-faldiszkek, klozetpapirok, szivarkahüvely, szivarka s névjegyáréak Dohány-esszivaritárcák bőrből és fémből. Börtárcák, pénzes-erszények, okmány és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkal szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, faragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki.

Acéltollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárazak, disztollszárazak. Ironok, fekete, szines és másoló-ironok, notes-ironok, esavarironok (crayonok), zsebironok, esavarironbetétek, ironvédők, ironhegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, szines kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, szines, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedüvonó, hurok, hegedü-iskola, hegedü-alkatrészek, Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hangoló-sipok és oarínák. Monogramok fehérnemű és leveledpapirjelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári árban.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beiró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárca és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itató-deszkák, olaj- és zfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szönyegszögek, kapesok stb.